

SV-2. sz. útmutató

Ionizáló sugárzást létrehozó berendezés üzemeltetési engedély-kérelmének összeállítása

Verzió száma:

3.

2019. szeptember

Kiadta:

Fichtinger Gyula,
az OAH főigazgatója
Budapest, 2019.

A kiadvány beszerezhető:
Országos Atomenergia Hivatal
Budapest

FŐIGAZGATÓI ELŐSZÓ

Az Országos Atomenergia Hivatal (a továbbiakban: OAH) az atomenergia békés célú alkalmazása területén működő, önálló feladat- és hatáskörrel rendelkező, országos illetékességű, központi kormányzati igazgatási szerv, kormányzati főhivatal. Az OAH-t a Magyar Köztársaság Kormánya 1990-ben alapította.

Az OAH jogszabályban meghatározott közfeladata, hogy az atomenergia alkalmazásában érdekelt szervektől függetlenül ellássa és összehangolja az atomenergia békés célú, biztonságos és védett alkalmazásával, így a nukleáris és radioaktív hulladék-tároló létesítmények, nukleáris és más radioaktív anyagok biztonságával, nukleárisveszélyhelyzet-kezeléssel, nukleáris védettséggel kapcsolatos hatósági feladatokat, valamint az ezekkel összefüggő tájékoztatási tevékenységet, továbbá javaslatot tegyen az atomenergia alkalmazásával kapcsolatos jogszabályok megalkotására, módosítására, és előzetesen véleményezze az atomenergia alkalmazásával összefüggő jogszabályokat.

Az atomenergia alkalmazása hatósági felügyeletének alapvető célkitűzése, hogy az atomenergia békés célú felhasználása semmilyen módon ne okozhasson kárt a személyekben és a környezetben, de a hatóság az indokoltnál nagyobb mértékben ne korlátozza a kockázatokkal járó létesítmények üzemeltetését, illetve tevékenységek folytatását. Az alapvető biztonsági célkitűzés minden létesítményre és tevékenységre, továbbá egy létesítmény vagy sugárforrás élettartamának minden szakaszára érvényes, beleértve létesítmény esetében a tervezést, a telephely-kiválasztást, a létesítést, az üzembe helyezést és az üzemeltetést, valamint a leszerelést, az üzemben kívül helyezést és a bezárást, radioaktív hulladék-tárolók esetén a lezárást követő időszakot, radioaktív anyagok alkalmazása esetén a szóban forgó tevékenységekhez kapcsolódó szállítást és a radioaktív hulladék kezelését, míg ionizáló sugárzást kibocsátó berendezések esetén azok üzemeltetését és karbantartását.

Az OAH a jogszabályi követelmények teljesítésének módját az atomenergia alkalmazóival egyeztetett módon, világos és egyértelmű ajánlásokat tartalmazó útmutatókban fejti ki, azokat az érintettekhez eljuttatja, és a társadalom minden tagja számára hozzáférhetővé teszi. Az atomenergia alkalmazásához kapcsolódó követelmények teljesítésének módjára vonatkozó útmutatókat az OAH főigazgatója adja ki.

Az útmutatók alkalmazása előtt mindig győződjön meg arról, hogy a legújabb, érvényes kiadást használja! Az érvényes útmutatókat az OAH honlapjáról (www.oah.hu) töltheti le.

ELŐSZÓ

Az atomenergia békés célú, biztonságos és védett alkalmazására vonatkozó legmagasabb szintű hazai szabályozást az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény (a továbbiakban: Atv.) tartalmazza. A biztonság egyik alapvető követelménye az indokolt alkalmazások következtében fellépő ionizáló sugárzások elleni megfelelő védelem kialakítása, amely elsődlegesen az engedélyes felelőssége. A sugárvédelem három legfontosabb pillére, úgymint az indokoltság, optimalás és a korlátozás alapelvek már az Atv. szintjén megjelennek.

Az ionizáló sugárzás elleni védelemmel kapcsolatos hazai követelményeket az ionizáló sugárzás elleni védelemről és a kapcsolódó engedélyezési, jelentési és ellenőrzési rendszerről és a kapcsolódó engedélyezési, jelentési és ellenőrzési rendszerről szóló 487/2015. (XII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Sugárvédelmi rendelet) határozza meg.

A Sugárvédelmi rendelet rendelkezéseit a nukleáris létesítményekre a nukleáris létesítmények nukleáris biztonsági követelményeiről és az ezzel összefüggő hatósági tevékenységről szóló 118/2011. (VII. 11.) Korm. rendelet rendelkezéseivel összhangban kell értelmezni.

A Sugárvédelmi rendelet rendelkezéseit a radioaktív hulladék-tároló létesítményekre a radioaktív hulladékok átmeneti tárolását vagy végleges elhelyezését biztosító tárolólétesítmények biztonsági követelményeiről és az ezzel összefüggő hatósági tevékenységről szóló 155/2014. (VI. 30.) Korm. rendelet rendelkezéseivel összhangban kell értelmezni.

A Sugárvédelmi rendeletben foglalt követelmények és rendelkezések betartása mindazok számára kötelező, akik folyamatos hatósági felügyelet alatt állnak, valamint a Sugárvédelmi rendeletben előírt hatósági engedélyhez kötött tevékenységet folytatnak, ilyen tevékenységben közreműködnek, vagy ilyen tevékenység folytatásához engedély iránti kérelmet nyújtanak be. A Sugárvédelmi rendeletben meghatározott követelmények és rendelkezések mellett a követelmények közé tartoznak az egyedi hatósági előírások, feltételek és kötelezettségek, amelyeket az OAH az ionizáló sugárzás elleni védelem érdekében határozatban állapíthat meg.

A Sugárvédelmi rendeletben foglalt követelmények teljesítésére az OAH ajánlásokat fogalmazhat meg, amelyeket útmutatók formájában ad ki. Az útmutatókat az OAH a honlapján közzéteszi. Jelen útmutató az engedélyesek önkéntes alávetésével érvényesül, nem tartalmaz általánosan kötelező érvényű normákat.

Az útmutatók felülvizsgálata az OAH által meghatározott időszakonként, vagy az engedélyesek javaslatára soron kívül történik.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	6
1.1. Az útmutató tárgya és célja	6
1.2. Vonatkozó jogszabályok és előírások	6
1.3. Javasolt szabványok és egyéb útmutatók	7
2. MEGHATÁROZÁSOK ÉS RÖVIDÍTÉSEK	10
2.1. Meghatározások	10
2.2. Rövidítések	10
3. AZ ÚTMUTATÓ AJÁNLÁSAI	11
3.1. Általános ajánlások az engedélyezési eljárás adminisztratív követelményeihez	11
3.1.1. Az engedélyköteles tevékenységek	11
3.1.2. A sugárvédelmi hatósági szabályozás egysége	12
3.1.3. A berendezések üzemeltetéséhez kapcsolódó bejelentési kötelezettségek	12
3.1.4. Az eljáró hatóság megnevezése, elérhetőségei	13
3.1.5. A kérelmező	14
3.1.6. A kérelem benyújtásának módja	14
3.1.7. A kérelem elkészítésébe bevont sugárvédelmi szakértő	14
3.1.8. A kérelemben feltüntetendő adatok	15
3.1.9. A kérelemhez csatolandó dokumentumok	15
3.1.10. Létesítményi Sugárvédelmi Szabályzat (LSSZ) alkalmazása	17
3.1.11. Igazgatási szolgáltatási díj mértéke, megfizetés módja	17
3.1.12. Ügyintézési határidő	18
3.1.13. Az engedély időbeli hatálya	19
3.1.14. A berendezés üzemeltetése megkezdését megelőző hatósági ellenőrzés	19
3.1.15. Az engedélykérelemhez csatolt dokumentumokban foglaltaktól való eltérés	20
3.2. A berendezések sugárvédelmi besorolása	21

1. BEVEZETÉS

1.1. Az útmutató tárgya és célja

Az útmutató ajánlásokat tartalmaz a Sugárvédelmi rendeletben az ionizáló sugárzást létrehozó berendezés (a továbbiakban: berendezés) üzemeltetési engedély-kérelmére és az üzemeltetésére vonatkozó előírások teljesítésére.

Az útmutató célja, hogy egyértelművé tegye a hatósági elvárásokat, és ezzel elősegítse az érvényes előírásokban meghatározott sugárvédelmi, illetve fizikai védelmi követelmények teljesülését és segítse a kérelmezőt a berendezés üzemeltetéséhez szükséges engedély iránti kérelem összeállításában.

Ha az atomenergia alkalmazója a Sugárvédelmi rendelet 53. § (1) bekezdésének 2. pontja szerinti engedély iránti kérelmét az útmutatóban foglaltak szerint terjeszti elő, továbbá, ha az atomenergia alkalmazója a sugárvédelemmel összefüggő tevékenységét az útmutatókban foglaltak szerint végzi, akkor az OAH a választott módszert a sugárvédelemre vonatkozó követelmények teljesítésének igazolására alkalmasnak tekinti, és az alkalmazott módszer megfelelőségét nem vizsgálja.

Az útmutatókban foglaltaktól eltérő módszerek alkalmazása esetén az OAH az alkalmazott módszer helyességét, megfelelőségét és teljes körűségét részleteiben vizsgálja.

Ha az engedélyes által választott módszer eltér az útmutató által ajánlottól, akkor az eltérés indokolása mellett igazolni kell, hogy a választott módszer legalább ugyanazt a biztonsági szintet biztosítja, mint az útmutatóban ajánlott.

1.2. Vonatkozó jogszabályok és előírások

Az ionizáló sugárzás és a radioaktív anyagok alkalmazását törvényi szinten az Atv. szabályozza.

A hazai sugárvédelmi követelmények az Európai Unió biztonsági előírásain (az ionizáló sugárzás miatti sugárterhelésből származó veszélyekkel szembeni védelmet szolgáló alapvető biztonsági előírások megállapításáról, valamint a 89/618/Euratom, a 90/641/Euratom, a 96/29/Euratom, a 97/43/Euratom és a 2003/122/Euratom irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2013. december 5-i 2013/59/EURATOM tanácsi irányelv) alapulnak, valamint figyelembe veszik a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség által kiadott új biztonsági alapszabályzatot (GSR Part 3).

Ionizáló sugárzást létrehozó berendezés üzemeltetési engedély-kérelmének összeállítása

A berendezések üzemeltetésének részletes sugárvédelmi követelményeit, valamint az engedélyezési eljárás szabályait a Sugárvédelmi rendelet határozza meg.

A berendezés üzemeltetése során figyelmet kell fordítani *az atomenergia alkalmazása körében a fizikai védelemről és a kapcsolódó engedélyezési, jelentési és ellenőrzési rendszerről* szóló 190/2011. (IX. 19.) Korm. rendelet és *az egészségügyi szolgáltatások nyújtása során ionizáló sugárzásnak nem munkaköri kötelezettségük keretében kitett személyek egészsége védelmének szabályairól* szóló 21/2018. (VII. 9.) EMMI rendelet előírásaira.

Hatósági eljárásai során az OAH *az általános közigazgatási rendtartásról* szóló 2016. évi CL. törvény előírásait követi, az Atv. és a kormányrendeletek kiegészítései figyelembevételével.

Az OAH igazgatási szolgáltatásdíj-köteles engedélyezési eljárásai kapcsán fizetendő díj mértékét *az Országos Atomenergia Hivatal egyes közigazgatási eljárásaiért és igazgatási jellegű szolgáltatásaiért fizetendő díjakról* szóló 4/2016. (III.5.) NFM rendelet (a továbbiakban: 4/2016. NFM-rendelet) határozza meg.

Az OAH nem igazgatási szolgáltatásdíj-köteles engedélyezési eljárásai kapcsán fizetendő illeték mértékét és megfizetésének módját *az illetékekről* szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban Itv.) szabályozza.

1.3. Javasolt szabványok és egyéb útmutatók

A szabványok alkalmazásának szabályait a Sugárvédelmi rendelet 4. § (3) és (4) bekezdései tartalmazzák:

„4. § (3) Ahol e rendelet szabvány alkalmazását írja elő, azon a szabvánnyal egyenértékű sugárbiztonsági színvonalat teljesítő más műszaki megoldást is érteni kell.

(4) A nemzeti szabványosításról szóló törvény figyelembevételével az alapvető sugárbiztonsági követelményeket teljesítettnek kell tekinteni, ha a műszaki megoldásokra a vonatkozó sugárvédelmi tartalmú nemzeti szabványt alkalmazzák. A magyar nyelvű nemzeti szabványtól különböző megoldás alkalmazása esetén az engedélyes köteles – sugárvédelmi szakértő bevonásával – bizonyítani, hogy az általa alkalmazott megoldás sugárvédelmi szempontból legalább egyenértékű a vonatkozó szabványban foglalt követelménnyel, megoldással.”

A szabványok alábbi listája nem teljes körű, iránymutatást ad a tervezéshez:

- a) MSZ 62-2:2017. Az ionizáló sugárzás elleni védelem. 2. rész: A foton- és elektronsugárzás elleni védelem

Ionizáló sugárzást létrehozó berendezés üzemeltetési engedély-kérelmének összeállítása

- b) MSZ 62-3:2017 Az ionizáló sugárzás elleni védelem. 3. rész: A neutronsugárzás elleni védelem
- c) MSZ 62-4:2017. Az ionizáló sugárzás elleni védelem. 4. rész: Sugárvédelem nagy aktivitású gamma-távbesugárzó berendezések és orvosi lineáris elektrongyorsítók alkalmazásakor
- d) MSZ 824:2017. Sugárzás elleni védelem orvosi és állatorvosi röntgen munkahelyeken
- e) MSZ 836:2017. Sugárzás elleni védelem röntgenberendezést és/vagy gamma-sugárforrást alkalmazó ipari radiográfiai munkahelyeken
- f) MSZ 14341:2017 Külső röntgen- és gamma-sugárzások dozimetriája
- g) A Nemzetközi Elektrotechnikai Bizottság (az IEC) által az IEC/TC 62 „Electrical equipment in medical practice” („Gyógyászati villamos berendezések”), illetve az IEC/SC 62B „Diagnostic imaging equipment” („Diagnosztikai röntgenberendezések”) és az IEC/62C „Equipment for radiotherapy, nuclear medicine and radiation dosimetry” („Radioterápiás, nukleáris medicinás és sugárdozimetriás berendezések”) területeken kiadott szabványok (<http://www.iec.ch>).
- h) MSZ EN ISO 361:2016 Az ionizáló sugárzás alapvető szimbóluma

További tervezési segédletek:

- a) NCRP Report No. 151. Structural shielding design and evaluation for megavoltage X- and gamma-ray radiotherapy facilities (2005.)
- b) IAEA Safety Report Series No. 47 Radiation Protection in the Design of Radiotherapy Facilities (2006.)
- c) IAEA Specific Safety Guide, SSG-46, Radiation Protection and Safety in Medical Uses of Ionizing Radiation (2018.)
- d) IAEA General Safety Guide, GSG-8. Radiation Protection of the Public and the Environment (2018.)
- e) IAEA General Safety Guide GSG-7. Occupational Radiation Protection (2018.)
- f) National Health Service NHS, Facilities for Diagnostic Imaging and Interventional Radiology, HBN 6 Volume 1, NHS Estate (2001.)
- g) RADIOLOGICAL PROTECTION INSTITUTE OF IRELAND, The design of diagnostic medical facilities where ionizing radiation is used. RPII, Dublin (2009).
- h) Országos „Frédéric Joliot-Curie” Sugárbiológiai és Sugáregészségügyi Kutató Intézet: „Orvosi besugárzóhelyiségek sugárvédelme lineáris

Ionizáló sugárzást létrehozó berendezés üzemeltetésiengedély-kérelmének összeállítása

gyorsítókat felhasználó sugárterápiás létesítményekben”, OSSKI módszertani levél – 2015 február.

2. MEGHATÁROZÁSOK ÉS RÖVIDÍTÉSEK

2.1. Meghatározások

Az útmutató az Atv. 2. §-ában, valamint a Sugárvédelmi rendeletben foglalt meghatározásokat alkalmazza.

2.2. Rövidítések

ATDR	Atomenergia hatósági eljárást Támogató elektronikus Dokumentációs Rendszer
Atv.	Az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény
LSSZ	Létesítményi Sugárvédelmi Szabályzat
MSSZ	Munkahelyi Sugárvédelmi Szabályzat
OAH	Országos Atomenergia Hivatal
SL	Sugárvédelmi Leírás
Sugárvédelmi rendelet	Az ionizáló sugárzás elleni védelemről és a kapcsolódó engedélyezési, jelentési és ellenőrzési rendszerről és a kapcsolódó engedélyezési, jelentési és ellenőrzési rendszerről szóló 487/2015. (XII.30.) Korm. rendelet

3. AZ ÚTMUTATÓ AJÁNLÁSAI

3.1. Általános ajánlások az engedélyezési eljárás adminisztratív követelményeihez

3.1.1. Az engedélyköteles tevékenységek

Ionizáló sugárzást létrehozó berendezések üzemeltetéséhez a Sugárvédelmi rendelet 53. § (1) bekezdése 2. pontja alapján az OAH engedélyre van szükség.

Az ionizáló sugárzást kibocsátó berendezések EU BSS szerinti megnevezései:

Ionizáló sugárzást létrehozó berendezés („radiation generator”): olyan berendezés, amely külső energia felhasználásával ionizáló sugárzás keltésére és kibocsátására alkalmas

Radioaktív sugárforrást tartalmazó készülék („device containing radioactive source”): olyan berendezés, amely radioaktív anyag felhasználásával ionizáló sugárzás kibocsátására alkalmas

A *radioaktív anyagot tartalmazó ionizáló sugárzást létrehozó berendezés* megnevezés csak akkor használandó, ha a radioaktív anyagból származó radioaktív sugárzás helyett/mellett a berendezés által keltett másodlagos sugárzást hasznosítjuk.

Az *ionizáló sugárzást létrehozó berendezések üzemeltetése* fogalmát a Sugárvédelmi rendelet határozza meg:

„4. § (1) E rendelet alkalmazásában:

31. ionizáló sugárzást létrehozó berendezés üzemeltetése: az ionizáló sugárzást létrehozó berendezés üzembe helyezése, bevizsgálása, működtetése, összeszerelése, karbantartása, leszerelése vagy üzemeltetésének megszüntetése, továbbá az üzemeltetésnek helyt adó sugárveszélyes munkahely létesítése, üzemeltetése, beleértve a dolgozók vagy lakosság sugárvédelmét biztosító építészeti, épületgépészeti berendezések karbantartását;”

I. sugárvédelmi kategóriába sorolt berendezés üzemeltetésére szolgáló létesítmények engedélyezése két ütemben történik:

- a) Az első ütemben a létesítmény kialakítása előtt a létesítésre irányuló engedélyezést kell lefolytatni.
- b) A második ütemben – új kérelem alapján – a létesítményben alkalmazott berendezések üzembe helyezésére, az ionizáló sugárzást létrehozó berendezés üzemeltetésére vonatkozó engedélyezést kell lefolytatni.

Ionizáló sugárzást létrehozó berendezés üzemeltetési engedély-kérelmének összeállítása**3.1.2. A sugárvédelmi hatósági szabályozás egysége**

A sugárvédelmi hatósági szabályozás egysége a Sugárvédelmi rendelet meghatározása szerint a sugárveszélyes munkahely:

„4. § (1) E rendelet alkalmazásában:

66. sugárveszélyes munkahely: a sugárvédelmi hatósági szabályozás egysége, amelynek engedélyese vagy bejelentője az atomenergia alkalmazója, amely a felügyelt és ellenőrzött területet, az ott alkalmazott radioaktív anyagokat, az ott üzemeltetett ionizáló sugárzást létrehozó berendezéseket, az ott végzett tevékenységet, az ott dolgozó munkavállalókat foglalja magába;”

Ennek megfelelően egy sugárveszélyes munkahelyre vonatkozóan valamennyi berendezés üzemeltetésére és a radioaktív anyag alkalmazására vonatkozó engedélykérelmet egy kérelemben, összevontan javasolt benyújtani. Az OAH ilyen esetben egy engedélyben járul hozzá a kérelmezett tevékenységek végzéséhez. (Ha a kérelem radioaktív anyag alkalmazására is vonatkozik, akkor mind a berendezés üzemeltetésére, mind a radioaktív anyag alkalmazására vonatkozó tartalmi követelményeknek eleget kell tenni, és mindkét igazgatási szolgáltatási díjat be kell fizetni. A radioaktív anyag alkalmazására vonatkozó követelményekkel kapcsolatban lásd az SV-1.sz. útmutatót.)

Ez nem jelenti automatikusan azt, hogy egy sokféle tevékenységet végző engedélyes (pl. egy kórház) valamennyi sugárveszélyes tevékenységét egyetlen kérelemben/engedélyben célszerű összevonni. Az egyes tevékenységek egymással való kapcsolatának, az engedélyes szervezeti felépítésének figyelembevételével határozható meg, hogy mi tekintendő engedélyezési egységnek. A funkcionálisan jól elkülöníthető, egymástól viszonylag függetlenül fejlődő sugárveszélyes munkahelyeket célszerű külön engedélyeztetni.

3.1.3. A berendezések üzemeltetéséhez kapcsolódó bejelentési kötelezettségek

Az engedélyes (tulajdonszerzés esetén a tulajdont szerző) köteles bejelenteni az OAH-hoz (Sugárvédelmi rendelet 57. § (1) bekezdés a) és e) pontok)

- a) a berendezés tulajdonjoga megszerzését vagy tulajdonjoga megszerzésére irányuló szerződéskötést vagy megrendelést, valamint a tulajdonos névváltozását 8 napon belül a Sugárvédelmi rendelet 11. melléklet szerinti Berendezés Adatlap megküldésével,
- b) a berendezés tulajdonjoga vagy használata bármilyen jogcímen történő átengedését 8 napon belül

Ionizáló sugárzást létrehozó berendezés üzemeltetési engedély-kérelmének összeállítása

- (a vevő/használó nevének, címének, valamint a használatra vonatkozó sugárvédelmi engedély számának megadásával),
- c) a berendezés üzemeltetésére irányuló engedélyezett tevékenység megkezdését, legalább 30 nappal a tervezett tevékenység megkezdését megelőzően,
- d) a berendezés üzemeltetésének megszüntetését, legkésőbb a megszüntetést követő 8 napon belül
(a szakszerű leszerelésről szóló jegyzőkönyv mellékelésével, a leszerelést végző cég sugárvédelmi engedélyszámának feltüntetésével),
- e) az I. sugárvédelmi kategóriába tartozó tevékenység esetében a létesítmény építészeti, épületgépészeti kialakításának befejezését a kivitelezési tevékenység befejezését követő 8 napon belül,
- f) az engedélyezett Sugárvédelmi rendelet 8. melléklet 1.1. pontjában (a sugárvédelmi szervezet felépítése és feladatai, a sugárvédelmi megbízott(ak) feladatai) meghatározott adatok megváltoztatását legkésőbb 15 nappal a változást követően
(a sugárvédelmi megbízott vagy helyettese személyének változása esetén a sugárvédelmi képzettséget igazoló bizonyítvány másolatának mellékelésével).

A bejelentésnek tartalmaznia kell az útmutató 3.1.8. pontja alatti releváns adatokat.

Az OAH a fenti bejelentések tudomásulvételéről 8 napon belül tájékoztatja a bejelentőt.

A berendezésre vonatkozó, a Sugárvédelmi rendelet 11. melléklete szerinti Berendezés Adatlap első megküldése esetén az OAH tudomásulvétele tartalmazza a berendezés azonosítószámát.

3.1.4. Az eljáró hatóság megnevezése, elérhetőségei

Országos Atomenergia Hivatal

Levél cím: 1539 Budapest, Postafiók: 676.

Telefon: +36-1-436-4800

Telefax: +36-1-436-4843

E-mail: haea@haea.gov.hu

3.1.5. A kérelmező

A berendezések üzemeltetésének engedélyezése iránti kérelmet benyújthatja természetes vagy jogi személy, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet (ld. a statisztikai számjel elemeiről és nomenklatúráiról szóló 21/2012. (IV. 16.) KIM rendelet 2. melléklete). Jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet esetén a kérelmet a képviseleti joggal rendelkező személy nyújthatja be.

3.1.6. A kérelem benyújtásának módja

Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény értelmében 2018. január 1-étől a törvény hatálya alá tartozó szervezeteknél, így az OAH-nál is megindult az elektronikus ügyintézés biztosítása.

A jogszabály szerint a természetes személyek jogosultak, a gazdálkodó szervezetek (teljeskörűen ld. a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX törvény 7. § 6. pontjában) és jogi képviselőik pedig kötelezettek az elektronikus kapcsolattartásra.

A törvényi megfelelés biztosítása érdekében az Országos Atomenergia Hivatal létrehozta az ATDR-t.

Az ATDR-portál – előzetes regisztráció után – a <https://atdr.haea.gov.hu> címen érhető el.

Az ATDR-portál letölthető felhasználói útmutatója és a regisztráció módjának ismertetése az OAH honlapjának (www.haea.gov.hu) „E-ÜGYINTÉZÉS” menüpontja alatt megtalálhatók.

Ha a természetes személy a kérelmet megalapozó dokumentációt nem elektronikus ügyintézés keretében nyújtja be, akkor e dokumentációt két nyomtatott példányban, valamint az OAH-val egyeztetett szerkeszthető változatban (elsősorban MS Word, pdf, jpg), elektronikus adathordozón egy példányban kell benyújtania.

3.1.7. A kérelem elkészítésébe bevont sugárvédelmi szakértő

Az üzemeltetéshez szükséges engedély iránti kérelmet és azok mellékleteit a Sugárvédelmi rendelet előírása alapján sugárvédelmi szakértő bevonásával kell elkészíteni.

A sugárvédelmi szakértő rendelkezik azokkal az általános és átfogó sugárvédelmi ismeretekkel, amelyek szükségesek a biztonságos munkavégzéshez szükséges hatékony sugárvédelmi szabályok bevezetéséhez és végrehajtásához, nem rendelkezik azonban az adott

Ionizáló sugárzást létrehozó berendezés üzemeltetési engedély-kérelmének összeállítása

munkahelyre vonatkozó speciális helyi ismeretekkel. Az adott munkahelyre vonatkozó kérelemdokumentáció összeállítása ezért csak a sugárvédelmi szakértő és a munkahely szakembereinek együttműködésével lehetséges.

Az engedéllyel rendelkező szakértők letölthető listája az OAH-honlap (www.haea.gov.hu) „*FELADATOK / Sugárvédelem*” menüpontja alatt megtalálható. A szakértők listája tartalmazza a szakterületeiket.

3.1.8. A kérelemben feltüntetendő adatok

Az engedélykérelemnek tartalmaznia kell:

- a) A kérelmező megnevezését és címét (postai cím, székhely és az üzemeltetés helye).

Az adatokat

- gazdasági társaság és egyéni cég esetében a cégjegyzékkel,
- költségvetési szerv esetében a költségvetési szervek törzskönyvi nyilvántartásával,
- egyéni vállalkozó esetében az egyéni vállalkozók nyilvántartásával,
- természetes személy esetében a személyi okmányokkal

megegyező módon kell megadni.

- b) Az engedélyezési eljárásban kapcsolattartó személy nevét és elérhetőségét.

- c) A kérelem benyújtásának indokát (pl. új engedély kérése, régi engedély megújítása, új berendezés alkalmazása).

- d) Az engedélyezni kívánt tevékenységek megjelölését a Sugárvédelmi rendelet 53. §-ban felsoroltak szerint.

[Az a) és b) pont adatait az ATDR-ben történő regisztráció során is meg kell adni, ettől függetlenül ezeket az adatokat a Sugárvédelmi rendelet 54. § (1) bekezdés szerint a kérelemdokumentációban fel kell tüntetni.]

További adatok engedély módosítására, meghosszabbítására vonatkozó kérelem esetén:

- a) a korábbi engedély száma,
- b) az Országos Személyi Dozimetriai Nyilvántartás szerinti kód (ha van).

3.1.9. A kérelemhez csatolandó dokumentumok

Az engedélykérelemhez csatolandó:

- a) SL,

Ionizáló sugárzást létrehozó berendezés üzemeltetési engedély-kérelmének összeállítása

- b) Adatlap az ionizáló sugárzást létrehozó berendezések üzemeltetésére irányuló engedélykérelemhez (Sugárvédelmi rendelet 7. melléklete 2. táblázat).
- c) MSSZ,
- d) Berendezés Adatlap ionizáló sugárzást létrehozó berendezések regisztrációjához, berendezésenként (Sugárvédelmi rendelet 11. melléklet).
- e) Igazgatási szolgáltatási díj befizetésének igazolása.

A kiadott engedéllyel együtt az OAH visszaküldi a digitálisan hitelesített SL-t és MSSZ-t, ezért a csatolt dokumentumokat külön file-okban szükséges feltölteni.

Az engedélykérelemhez csatolandó dokumentumok önmagukban nem minősülnek kérelemnek, a dokumentumok a 3.1.8. pontban leírt kérelem mellékletét képezik.

Az SL a berendezés sugárvédelmi szempontból biztonságos üzemeltetése érdekében kialakítandó sugárveszélyes munkahely és az üzemeltetés során követendő sugárvédelem műszaki leírása és biztonsági értékelése.

Az SL tartalmát olyan mértékben kell kifejteni, hogy az engedélyezési eljárás során alkalmas legyen a berendezés biztonságos üzemeltetésének megítélésére, a normálistól eltérő működési állapotokat is figyelembe véve (potenciális sugárterhelések meghatározása).

Az MSSZ a sugárveszélyes munkahelyen folytatott sugárvédelmi tevékenység szabályozó dokumentuma. Tartalmazza, a berendezés üzemeltetése során követendő szabályokat, az egyes felelősségi köröket, az érintettek kötelességeit és jogait.

Az MSSZ tartalmát minden sugárveszélyes tevékenységet végző dolgozónak ismernie kell. A szabályzatban az általános előírásokat az adott munkahelyre adaptálva kell megfogalmazni azokat a helyi szabályokat, amelyeket a dolgozóknak a munkavégzés során alkalmazniuk kell. A jogszabályi előírások meghivatkozása vagy bemásolása nem minden esetben elégséges, azok gyakorlatban történő alkalmazását kell megjeleníteni. Lényeges, hogy az adott sugárveszélyes munkahelyre vonatkozó, az ott dolgozók számára használható dokumentum álljon rendelkezésre.

Az SL tartalmát tekintve az útmutató 1. melléklete, míg az MSSZ tartalmát tekintve az útmutató 2. melléklete tartalmaz további útmutatást.

3.1.10. Létesítményi Sugárvédelmi Szabályzat (LSSZ) alkalmazása

A Sugárvédelmi rendelet lehetőséget ad létesítményi sugárvédelmi szervezet létrehozására és LSSZ alkalmazására:

„38. § (5) Az atomenergia alkalmazója a szervezetén belül a különböző típusú sugárveszélyes munkahelyek tevékenységeinek és a sugárvédelmi megbízottak feladatainak összehangolására sugárvédelmi szolgálatot hozhat létre, melynek feladatait és követelményeit a Létesítményi Sugárvédelmi Szabályzatban (a továbbiakban: LSSZ) kell rögzíteni. Az LSSZ több telephelyre is vonatkozhat.

(5a) Az LSSZ alkalmazása esetén az atomenergia alkalmazójának minőségirányítási rendszert kell működtetnie.”

Létesítményi Sugárvédelmi Szabályzat alkalmazása esetében a Sugárvédelmi rendelet meghatározza az LSSZ és az MSSZ kapcsolatát:

*„38. § (5b) Az LSSZ **tartalmazza**:*

- a) a sugárvédelmi szolgálat felépítésének és feladatának bemutatását,*
- b) az LSSZ és az egyes sugárveszélyes munkahelyek MSSZ-ének kapcsolatát,*
- c) azon sugárvédelmi szervezeti intézkedéseket, amelyek az egyes sugárveszélyes munkahelyek felügyeletének koordinálásához szükségesek.*

*(5c) az LSSZ **tartalmazhatja** a 8. mellékletben az MSSZ tartalmára előírt mindazon tartalmi elemeket, amelyeket egységességükre tekintettel nem az egyes MSSZ-ekben, hanem az LSSZ-ben célszerű meghatározni, (5d) Az MSSZ-ben az LSSZ-ben szereplő információk hivatkozhatók. Az MSSZ-ben és az LSSZ-ben hivatkozni lehet az OAH által jóváhagyott külön dokumentumokra is.”*

Az LSSZ-nek és az MSSZ-nek együttesen minden információt tartalmazniuk kell, amit a Sugárvédelmi rendelet 8. melléklete meghatároz.

Az LSSZ-t az OAH külön eljárásban hagyja jóvá.

3.1.11. Igazgatási szolgáltatási díj mértéke, megfizetés módja

Az engedélyezési eljárásért a 4/2016. NFM-rendelet 1. mellékletének 2. pontja szerinti igazgatási szolgáltatási díjat az eljárás megindításakor átutalással kell megfizetni az OAH 10032000-01409268-00000000 számú fizetési számlájára.

Az átutalás során a közlemény rovatban a könnyebb beazonosíthatóság érdekében kérjük feltüntetni

- a) a Sugárvédelmi rendelet számát,

Ionizáló sugárzást létrehozó berendezés üzemeltetési engedély-kérelmének összeállítása

- b) a 4/2016. NFM-rendelet 1. melléklet alapján az igazgatási szolgáltatási díj eljárásának sorszámát (2. sor),
- c) ha egy ponthoz egyszerre több igazgatási szolgáltatási díj átutalása történik, akkor a darabszámot is.

A díj megfizetését a kérelem benyújtásakor igazolni kell. A megfizetés az átutalást bizonyító bankkivonattal igazolható.

Államháztartáson belüli partnerek esetében az utalásnál B36 bevételi ERA-kód megjelölése szükséges.

Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa-törvény) 7. § (1) bekezdésében foglaltakra tekintettel – mivel az OAH közhatalmi tevékenységet végez, amely nem minősül gazdasági tevékenységnek – a Hivatal igazgatási szolgáltatásdíj-köteles eljárásai nem tartoznak az Áfa-törvény hatálya alá.

Az Áfa-törvényben foglaltakra tekintettel az OAH az igazgatási szolgáltatási díjakról nem állít ki számlát. A kötelezettség kiegyenlítésének számviteli bizonylata *a számvitelről* szóló 2000. évi C. törvény 166. § (1) bekezdése alapján az átutalásról szóló banki kivonat.

3.1.12. Ügyintézési határidő

A berendezések üzemeltetését engedélyező hatósági eljárás ügyintézési határideje 60 nap.

Az ügyintézési határidőbe nem számít be

- a) az ügyfél mulasztásának vagy késedelmének időtartama (ideértve a hiánypótlás teljesítésének időtartamát),
- b) az eljárás felfüggesztésének vagy szünetelésének időtartama.

Ha a kérelem a jogszabályban foglalt követelményeknek nem felel meg, vagy megfelel, de a tényállás tisztázásához további információ szükséges, akkor az OAH hiánypótlásra hívja fel a kérelmezőt. Az OAH eljárásában hiánypótlásra történő felhívásnak több ízben helye van.

Az OAH az eljárást felfüggeszti, ha az ügy érdemi döntése az OAH-nak, vagy más hatóságnak, külföldi szervnek az adott ügygel szorosan összefüggő más hatósági döntése nélkül (pl.: a berendezés forgalombahozatali engedélyezési eljárásában hozott döntés) megalapozottan nem hozható meg, vagy az előkérdés bíróság hatáskörébe tartozik.

Az engedélyezési eljárás szünetel, ha azt az ügyfél kéri. A szünetelés kérését nem kell megindokolni, azt az ügyfél bármilyen okból kérheti. A szünetelő

Ionizáló sugárzást létrehozó berendezés üzemeltetési engedély-kérelmének összeállítása

eljárást az OAH az ügyfél kérelmére folytatja. Hat hónapi szünetelés után az engedélyezési eljárás megszűnik.

3.1.13. Az engedély időbeli hatálya

A berendezés üzemeltetési engedélye

- a) I. vagy II. sugárvédelmi kategóriába sorolt tevékenységek esetén legfeljebb 5 évig,
- b) III. sugárvédelmi kategóriába sorolt tevékenység esetén legfeljebb 8 évig hatályos.

Az engedélyek (I. sugárvédelmi kategóriába sorolt berendezés esetén csak a berendezés üzemeltetésére vonatkozó engedély) meghosszabbításához az engedélyezési eljárásokat újra le kell folytatni.

Az engedély hatályát veszti

- a) Az engedélyező határozatban meghatározott érvényességi idő lejártával. (A sugárveszélyes munkahely sugárvédelmi felügyeletének kötelezettsége nem szűnik meg, de a tevékenység tovább nem folytatható!)
- b) A Sugárvédelmi rendelet 53. § (1) bekezdés 16. pontja szerinti eljárás (a sugárveszélyes munkahely sugárvédelmi felügyeletének megszüntetése) lefolytatása után.
- c) Újabb engedély kiadásával.
- d) Az engedély visszavonásával. (Lényeges sugárvédelmi jelentőséggel bíró jogszabálysértés vagy hatósági előírás megszegése esetén az OAH az engedélyezett tevékenységet korlátozza, vagy az engedélyt visszavonja.)

A berendezések üzemeltetése az engedély lejáratát után csak új engedélykérelem benyújtását követően kiadott engedély birtokában folytatható. Az üzemeltetés folytonosságának fenntartása érdekében ezért az új engedélykérelmet a hatályos engedély lejáratát előtt legalább 60 nappal javasolt benyújtani. Ebben az esetben nincs az üzemeltetés megkezdésére vonatkozó előzetes bejelentési kötelezettség és a tevékenység megkezdését megelőző ellenőrzés.

Hatályos engedély nélkül berendezés semmilyen körülmények között nem üzemeltethető!

3.1.14. A berendezés üzemeltetése megkezdését megelőző hatósági ellenőrzés

Az engedély kiadását követően – korábbi engedély meghosszabbítása kivételével – az engedélyezett tevékenység megkezdésének feltétele az OAH

Ionizáló sugárzást létrehozó berendezés üzemeltetési engedély-kérelmének összeállítása

ellenőrzése. Az ellenőrzés során az OAH ellenőrzi a Sugárvédelmi rendelet követelményeinek teljesülését, továbbá az SL-ben foglaltak megvalósítását.

A II. és a III. sugárvédelmi kategóriába tartozó tevékenység esetén az ellenőrzés a berendezés üzembe helyezését követően, de a berendezés rendeltetésszerű használatát megelőzően történik.

Az engedély birtokában az engedélyes az ellenőrzést megelőzően jogosult

- a) a berendezés üzemeltetésének helyt adó létesítmény – az engedélyezett SL-ben foglaltak szerinti - kialakítására,
- b) az MSSZ szerinti (minimálisan a berendezés birtoklására és tárolására vonatkozó) eljárások bevezetésére,
- c) új berendezés esetén a berendezés megvásárlására és a berendezés üzembe helyezésére való felkészülésre (a berendezés telepítése, sugárvédelmi mérések elvégzése),
- d) egészségügyi munkahelyen alkalmazandó új berendezések esetében az átvételi vizsgálatok elvégzésére.

Az I. sugárvédelmi kategóriába tartozó tevékenység végzése során az ellenőrzés (összhangban a két ütemben történő engedélyezéssel) kétlépcsős:

- 1) a létesítmény létesítésére irányuló engedély szerinti kialakítása után végzett, de a berendezés üzembe helyezését megelőző ellenőrzés és
- 2) az üzembe helyezésre irányuló engedély kiadását követően, a berendezés üzembe helyezését követő, de a berendezés rendeltetésszerű használatát megelőző ellenőrzés.

Ha az ellenőrzésen az OAH nem állapít meg hiányosságot, akkor a berendezés üzemeltetése megkezdhető. Erről a tényről az OAH hatósági bizonyítványt állít ki, amely az engedéllyel együtt jogosítja fel az engedélyest a tevékenység végzésére.

Ha az ellenőrzésen az OAH hiányosságot állapít meg, akkor a jóváhagyott SL és MSSZ szerinti állapotok megvalósításáig, illetve azok engedélyezett módosításáig, továbbá újbóli, hiányosságot meg nem állapító ellenőrzés lefolytatásáig a berendezés üzemeltetése nem kezdhető meg.

3.1.15. Az engedélykérelemhez csatolt dokumentumokban foglaltaktól való eltérés

Az OAH átalakítási engedélye szükséges a berendezés hatályos üzemeltetési engedélye alapját képező, az engedélykérelemhez csatolt SL-ben és MSSZ-ben foglaltaktól való eltéréshez, kivéve a személyi változásokat (a Sugárvédelmi rendelet 7. fejezetében megadott személyek és szervezetek) és

Ionizáló sugárzást létrehozó berendezés üzemeltetési engedély-kérelmének összeállítása

a bejelentési kötelezettséghez kötött (a Sugárvédelmi rendelet 1.1. pontjában meghatározott adatok) változásokat.

[Az átalakítási engedély tehát nem a munkahely átalakítását, hanem az engedély alapját képező dokumentumoknak az átalakítását engedélyezi. A munkahely átalakítása szinte minden esetben a dokumentumok átalakításával jár, a dokumentumok azonban átalakíthatók (módosíthatók) a munkahely megváltozása nélkül is (pl. az MSSZ átalakítása jogszabályváltozás vagy a bekövetkezett események tapasztalatai alapján).]

Nem szükséges átalakítási engedély az SL-ben leírt eszközök cseréjéhez (pl. sugárvédelmi mérőműszer cseréje), ha az új eszköz funkcionálisan teljesen megegyezik az SL-ben leírt konkrét eszközzel.

Az átalakítási engedély nem alkalmazható

- a) az engedélyes nevének nem jogutódlással történő megváltozása esetén,
- b) a sugárveszélyes munkahely helyének megváltozásakor vagy
- c) a tevékenység módosításakor, ha a módosított tevékenység az eredetinel magasabb sugárvédelmi kategóriába tartozna.

3.2. A berendezések sugárvédelmi besorolása

Az üzemeltetett berendezés tervezett alkalmazása és üzemeltetése, a tervezett üzemeltetési körülményektől eltérő események, továbbá baleseti állapot során fellépő potenciális következményekre tekintettel történő sugárvédelmi kategorizálását az alábbi táblázat (Sugárvédelmi rendelet 5. melléklet) tartalmazza.

Ionizáló sugárzást létrehozó berendezés üzemeltetési engedély-kérelmének összeállítása***Ionizáló sugárzást létrehozó berendezések sugárvédelmi besorolása***

Munkahely	I. kategória	II. kategória	III. kategória
Orvosi és állatorvosi diagnosztikai és röntgenterápiás berendezések orvosi, valamint oktatási, kutatási célú alkalmazása	Röntgenterápiás berendezések	Röntgendiagnosztika (Panoráma-, cephalometria-, felvételi, átvilágító, angiográfias röntgenberendezések, tomográfias képalkotók)	Intraorális röntgenberendezés
		Hibrid vizsgálók	Csontsűrűségmérő
Röntgensugárzást alkalmazó átvilágító ipari munkahelyek		Durvaszerkezeti ipari röntgen	Röntgensugaras ipari mérő, szabályozó berendezések
Biztonságtechnikai alkalmazások		Közúti és vasúti rakományt átvilágító berendezések, Hordozható átvilágító berendezések	Kábítószer-, robbanóanyag-kereső berendezések
			Telepített és hordozható csomagvizsgálók
Ipari radiográfiai munkahelyek	Helyszíni röntgenradiográfia	Laboratóriumi röntgenradiográfia	
Anyag- és finomszerkezet-vizsgáló munkahelyek			Röntgensugaras anyag- és finomszerkezet-vizsgáló
Gyorsító berendezést alkalmazó munkahelyek	Orvosi terápia, ipari, mezőgazdasági technológia, kutatás, oktatás		
Orvosi és állatorvosi terápiás munkahelyek	Röntgenterápia		

Ha az atomenergia alkalmazója ugyanazon a sugárveszélyes munkahelyen több, I., II. vagy III. kategóriába tartozó berendezést üzemeltet, akkor a legveszélyesebb berendezés szerinti besorolásra vonatkozó előírásokat kell teljesítenie.

A forgalombahozatali engedéllyel (típusengedéllyel) rendelkező ionizáló sugárzást kibocsátó berendezések letölthető listája az OAH-honlap (www.haea.gov.hu) „*FELADATOK / Sugárvédelem*” menüpontja alatt megtalálható.